

DRS YOM IYUN
JANUARY 1ST, 2013

נתן פרבר

**IS THERE AN OBLIGATION TO
HONOR ONE'S GRANDPARENTS?**

I. THE SOURCE

(1) בראשית פרק מז פסוק א

ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק

(2) רש"י בראשית פרק מז פסוק א

לא להי אביו יצחק - חייב אדם בכבוד אביו יותר מבכבוד זקנו לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם

II. THE OPINIONS

(3) שו"ת מהרי"ק סימן ל

א"כ נראה שכן הבן שאין חייב בכבוד זקנו שהרי לא מצינו בשום מקום שיתחייב אלא בכבוד האב והאם ואשת אביו בחייו ובעל אמו בחי' ואחיו הגדול ומוכח להו מקראי כדאמרינן בכתובות פרק הנושא (דף ק"ג) או אשת אביו אפילו לאחר מיתת אביו למצוה בעלמא כדאיתא התם. **אבל בן הבן בכבוד הזקן זה לא מצינו בשום מקום**

(4) שולחן ערוך יורה דעה הלכות כבוד אב ואם סימן רמ סעיף כד

חייב אדם לכבד חמיו. הגה: י"א דאין אדם חייב בכבוד אבי אביו (מהרי"ק) ואינו נ"ל, אלא דחייב בכבוד אביו יותר מבכבוד אבי אביו (וראיה ממדרש גבי ויזבח זבחים וגו')

(5) רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן רמ סעיף כד

יותר מבכבוד אבי אביו. באליהו זוטא בסוף הספר בת' (ס"א) כתב דהיינו דוקא לענין אם יש לו לכבד לאביו ולאביו אביו אבל בלא"ה חייב בכבוד אבי אביו בכל מילי כמו שחייב לאביו ע"ש שחולק על דעת המהרי"ק דאינו חייב כלל בכבוד אבי אביו ועיין בתשובות שבו"י (ח"ב סי' צ"ד) ובראנ"ח פרשת תולדות

III. PROOF FOR THE MAHARIK #1

6) תלמוד בבלי מסכת מכות דף יב עמוד א

תני חדא: אב שהרג - בנו נעשה לו גואל הדם, ותניא אידך: אין בנו נעשה לו גואל הדם; לימא, הא רבי יוסי הגלילי והא ר"ע! ותסברא? בין למ"ד מצוה, בין למ"ד רשות, מי שרי? והאמר רבה בר רב הונא, וכן תנא דבי רבי ישמעאל: לכל אין הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללתו, חוץ ממסית, שהרי אמרה תורה: +דברים י"ג+ לא תחמול ולא תכסה עליו! אלא לא קשיא: הא בבנו, והא בבן בנו

7) רש"י מסכת מכות דף יב עמוד א

ה"ג אלא לא קשיא הא בבנו הא בבן בנו - הא דתניא אין בנו נעשה גואל הדם בבנו של רוצח קאמר והא דתניא בנו נעשה לו גואל הדם בבנו של הרוג קאמר שהוא בן בנו של רוצח ואינו מוזהר על כבודו

8) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לא עמוד א

שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר: אבא אומר השקיני מים ואימא אומרת השקיני מים, איזה מהם קודם? אמר ליה: הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך, שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך

9) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לא עמוד ב

במותו כיצד? היה אומר דבר שמועה מפיו, לא יאמר: כך אמר אבא, אלא כך אמר אבא מרי, הריני כפרת משכבו

IV. PROOF FOR THE MAHARIK #2

10) תלמוד בבלי סוטה מט:א

רב אחא בר יעקב איטפל ביה ברב יעקב בר ברתיה, כי גדל, א"ל: אשקיין מיא, אמר לו: לאו בריך אנא

11) רש"י מסכת סוטה דף מט עמוד א

בר ברתך אנא - ואין עלי לכבדך כבן

12) ביאור הגר"א על שולחן ערוך יורה דעה הלכות כבוד אב ואם סימן רמ סעיף כד

'ואינו נ"ל. ומגמ' דסוטה ראייה למהרי"ק ונ"ל דלאבי אמו פטור וכמ"ש בב"ר פ' צ"ד בני בנות כו

13) בראשית רבה פרשת ויגש פרשה צד סימן ו

א"ר יהודה בר אלעאי בנות בנים הרי הן כבנים, ובני בנות אינן כבנים

14) ערוך השולחן יורה דעה הלכות כבוד אב ואם סימן רמ סעיף מד

וכתב רבינו הרמ"א די"א דאין אדם חייב בכבוד אבי אביו ואינו נ"ל אלא דחייב בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו עכ"ל וכתבו הגדולים דאם אין לאב ולבן ויש לבן הבן כופין לבן הבן שיזונם כפי יכולתו ונראה דגם בן הבת חייב בכבוד אבי אמו וזה שמצינו בגמ' [סוטה מ"ט א] שאחד אמר לבן בתו אשקיין מיא וא"ל לאו בריך אנא ע"ש כבר פירש"י שם דאין עלי לכבדך כבן עכ"ל כלומר דכיבוד כבן אינו מחוייב אבל מ"מ חייב לכבדו

IV. HASHKAFÁ

15) בראשית פרק כה פסוק ל

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום

16) רש"י בראשית פרק כה פסוק ל

מן האדם האדם - עדשים אדומות, ואותו היום מת אברהם שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה

17) תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כח עמוד א

מעשה וילדה כלתו של שמאי הזקן, ופיחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל קטן

18) רמב"ם הלכות קריאת שמע פרק א הלכה ד

הקורא קריאת שמע... מסורת היא בידינו שבשעה שקבץ יעקב אבינו את בניו במצרים בשעת מיתתו ציום וזרום על יחוד השם ועל דרך ה' שהלך בה אברהם ויצחק אביו ושאל אותם ואמר להם בני... ענו כולם ואמרו שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, כלומר שמע ממנו ישראל יי' אלהינו יי' אחד, פתח הזקן ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לפיכך נהגו כל ישראל לומר שבח שבח בו ישראל הזקן אחר פסוק זה